

LES INTEL·LIGÈNCIES MÚLTIPLES A L'AULA

JUDIT CASELLAS
ANDREA LLOVERA
LAERKE SAURA

Són les 14h a l'INS Montgròs de Sant Pere de Ribes. Els alumnes de 1r a 3r d'ESO estan barrejats i fan projectes diferents. Un grup de deu estudiants planta un hort per treballar la intel·ligència naturalista. Vuit alumnes dissenyen grafitts per cultivar la intel·ligència visual espacial. I un altre grup de quinze joves treballa la intel·ligència cinètica amb activitats de costura. Hi ha fins a vuit espais dedicats a vuit intel·ligències diferents. L'Institut Montgròs és un dels pocs centres públics catalans que ensenya a partir de l'aprenentatge per intel·ligències múltiples.

Aquesta metodologia parteix de les tesis principals de Howard Gardner, el psicòleg que va revolucionar el model educatiu en trencar amb la idea que cada persona només té una intel·ligència. El professor de la Universitat de Harvard defensa que cada persona té, com a mínim, nou habilitats cognoscitives diferents. Posem un exemple de cadascuna d'elles: lingüística (la dels poetes), lògico-matemàtica (pròpia dels matemàtics), cinètico-corporal (la tenen ballarins o atletes), musical (la tenen els músics), naturalista (la

posseeixen els biòlegs), espacial (la tenen els mariners i jugadors d'escacs), l'existencial (pròpia dels filòsofs), la interpersonal (que sovint tenen els activistes socials per comprendre les necessitats de l'entorn) i la intrapersonal (capacitat de comprendre's a un mateix i amb grans habilitats de reflexió). Aquestes capacitats estan relacionades entre si i el desenvolupament de cada habilitat és necessari per potenciar i millorar les altres.

Per què serveix cada intel·ligència?

Cada intel·ligència ve acompanyada d'una sèrie d'habilitats. La capacitat lingüística, per exemple, es refereix a la bona comprensió lectora, a la capacitat per escriure, llegir i memoritzar. La lògico-matemàtica engloba l'habilitat per controlar simultàniament moltes variables i crear nombroses hipòtesis per resoldre problemes de lògica matemàtica. Pel que fa a la intel·ligència cinètico-corporal, els que la tenen utilitzen el seu propi cos per expressar una emoció, competir en un joc o crear un nou producte. La musical és la capacitat de tocar instruments, cantar, seguir el ritme i entendre el

LA SOCIETAT
ACTUAL BUSCA
QUE LES PERSONES
S'ADEQUÏN
A ENTORNS
COMPLEXOS QUE
REQUEREIXEN MÉS
D'UNA HABILITAT

llenguatge musical i auditiu en general. La intel·ligència naturalista és l'habilitat per observar i entendre el funcionament del món natural. La intel·ligència espacial es relaciona amb les arts plàstiques i permet percebre l'espai i comprendre la seva estructura i organització. L'existencial és l'aptitud per fer-se preguntes sobre l'existència dels éssers humans, del món i el perquè de la vida. La interpersonal permet distingir els sentiments dels altres: contrastos en els seus estats d'ànim, motivacions... per així llegir les seves intencions i desitjos. La intrapersonal és la capacitat per tenir accés a la vida emocional d'un mateix i recórrer als sentiments per orientar la pròpia conducta, i arribar, inclús, a conclusions genèriques del pensament humà, tal com

va fer el filòsof grec Plató, perquè tenia aquest tipus d'intel·ligència i va aconseguir explicar idees comunes per a moltes persones o nocions com el sentit comú.

Les intel·ligències múltiples i el nostre sistema educatiu

El sistema educatiu tradicional ignora que som un perfil intel·lectual amb diferents aptituds i només potencia les intel·ligències lògico-matemàtica i lingüística. Només es premia els alumnes amb bona memòria, lògica i hàbils amb la llengua. Els estudiants considerats "brillants" són els que obtenen resultats elevats en els tests que mesuren el coeficient intel·lectual que estan orientat en els camps de la matemàtica i la llengua. Però aquest model no s'adapta a la visió pluralista de la ment que té Howard Gardner ni a la societat actual, que busca que les persones s'adequïn a entorns complexos que requereixen més d'una habilitat.

És per això que cal canviar l'ensenyament per potenciar les diferents intel·ligències i la capacitat de relacionar-les per resoldre determinats problemes o situacions. Es tracta d'ensenyar a aprendre i demostrar que tothom té habilitats, ja

Alumnes de l'Institut Montgròs treballant el que s'anomena intel·ligència naturalista a l'assignatura optativa de jardineria. Actualment són 10 alumnes els que han decidit cursar aquesta optativa.

sigui en música, aïrobàcies o matemàtiques. És necessari potenciar els talents personals i aprendre com les fortesales poden ajudar a superar els aspectes que més els costen. I alhora, s'ha de voler crear un treball cooperatiu perquè els alumnes amb més habilitats en un camp ajudin als que tenen més dificultats. L'entorn es torna molt més participatiu i càlid que no pas competitiu, i d'aquesta manera es pot avançar cap una societat més cooperativa i inclusiva.

La convivència entre alumnes amb diferents intel·ligències és positiva perquè els estudiants tendeixen a compensar una in-

tel·ligència amb l'altra. És a dir, un alumne potser no té la intel·ligència matemàtica gaire desenvolupada. En canvi, però, sí que pot tenir una gran intel·ligència musical, i pot potenciar l'aprenentatge de les taules de multiplicar cantant-les. D'això se'n diu cristallització positiva del coneixement: quan l'alumne veu que és capaç de fer bé una cosa, la seva autoestima augmenta, i en conseqüència, millora en les altres disciplines amb les que no té una intel·ligència tan marcada. En un cas contrari, quan un alumne no entén el càlcul i no té altres vies d'aprenentatge fora de la convencional, acaba trans-

portat a una inhibició: la frustració acaba portant al desinterès i al fracàs escolar.

El treball des dels instituts públics a Catalunya

Actualment, aquest tipus d'aprenentatge es dona al currículum optatiu en els instituts públics catalans. L'alumne escull les assignatures optatives mitjançant un test de intel·ligències múltiples. Aquest test es basa en que l'alumne avalui les seves aptituds a partir d'un seguit de preguntes d'autoconeixement, i com a resultat, es mostra un diagrama de barres que destaca les intel·ligències més desenvolupades d'una

persona. Això és una guia perquè l'alumne es decanti per les optatives destinades al tipus d'intel·ligència amb el que més s'identifiquen. De tota manera, els instituts valoren que també és bo que els alumnes canviïn d'assignatura de tant en tant i que no es tanquin en una sola parcel·la d'aprenentatge. Alhora, han de poder escollir quina assignatura volen fer, ja que aquest tipus de projecte no ha de ser una imposició, sinó una experiència positiva per l'alumnat. Els resultats obtinguts en el test han d'entrar en valoració amb el perfil observat pels docents de cada alumne, ja que elements com que els nens es

es copiïn per anar amb el seu grup d'amics (un obstacle que sovint troba el professorat) poden modificar els resultats que dona.

Els centres aposten, en la mesura que els és possible, per una altre tipus de distribució de les aules, les anomenades aules específiques, que són espais dedicats a les diferents intel·ligència, com poden ser una aula naturalista, una aula de teatre, o una mediateca.

També s'aposta per el treball transversal: els alumnes ja no es divideixen segons l'edat, sinó per interessos. Això fa que puguin cultivar el coneixement entre ells i que l'experiència d'aprenentatge sigui positiva i molt més profitosa. A més, s'aposta per grups més reduïts perquè creixi el contacte entre professor i alumne. Així es crea un vincle important entre els dos actors protagonistes durant l'aprenentatge: serà crucial que el professor guiï a l'alumne perquè es pugui conèixer a si mateix.

El paper del professor

El mètode no seria possible sense una atenció personalitzada dels alumnes. És feina dels professors que els estudiants valorin positivament la diversitat d'intel·ligències que es poden trobar a les aules. I aquest objectiu no es podria aconseguir sense una correcta formació dels professors. Però, com fer-ho quan el grau de magisteri està bàsicament fonamentat en les intel·ligències lingüística i lògico-matemàtica? Pot un mestre amb especial talent per les anomenades "intel·ligències acadèmiques" formar alumnes amb intel·ligència cinètica, espacial o natural?

Són pocs els cursos sobre la teoria de Gardner en el món universitari. Això deixa un panorama

en el que cada escola ha de comptar amb la seva pròpia instrucció per aconseguir tirar endavant el projecte. A l'institut Montgròs, a part de fer una formació d'una setmana cada inici de curs, han optat per contractar professionals per fer els diferents tallers dedicats a les intel·ligències múltiples quan els professors no tenen les habilitats exigides, com han fet amb el taller de malabars per alumnes cinètics. Cada cop és més clar que per formar als alumnes

NO ES TRACTA DE CATALOGAR O CLASSIFICAR ELS ALUMNES, SINÓ DE FER-LOS PRENDRE CONSCIÈNCIA DE LES DIFERENTS INTEL·LIGÈNCIES I AJUDAR-LOS A QUE DESENVOLUPIN LES SEVES APTITUDS

en intel·ligències múltiples cal fer el mateix abans amb els professors.

Un altre tema és saber quants professors calen per aula. Tenint en compte que el mètode de les intel·ligències múltiples es basa en la realització de projectes per fomentar que els estudiants es relacionin entre ells i aprenguin a pensar més que a memoritzar, pot controlar un sol professor una classe de nens parlant? Aquí entra en joc un canvi de mentalitat necessària: que els nens parlin a classe o que facin servir les noves tecnologies no és necessàriament dolent. Les noves tecnologies o TIC s'han convertit en una plataforma per ensenyar

Els alumnes solen treballar en grups reduïts i en espais gràfittis, que converteixen el pati en una aula durant d

d'una manera més adient per determinats alumnes, com els musicals o espacials. Això sí, per controlar que parlen sobre el treball a fer o que busquen al mòbil el sinònim d'una paraula, seria necessari més suport docent.

Mai deixem d'aprendre

En aquesta observació s'ha de tenir en compte també que el procés natural de creixement dels nens fa que les intel·ligències variïn al llarg del temps en funció dels seus interessos, amistats i els valors transmesos a casa. En concret s'apunta a la importància de fomentar per part dels pares els talents dels fills. Si se li diu a un nen que canta o balla malament, aquest ja no

desenvoluparà de manera completa aquesta intel·ligència, perquè estarà segur de la seva incompetència en aquest àmbit. Per tant, juntament amb la figura del professor, el que passa a cada llar també és determinant en el procés educatiu. En especial per aquells nens diagnosticats d'hiperactivitat o afectacions similars. És possible que el seu autèntic problema sigui que tenen la intel·ligència cinestèsica i que no puguin treure profit de les classes per la manera que estan organitzades. O bé que com que a casa no es veuen estimulats, quan arriben a l'escola no poden estar quietos i busquen una forma de cridar l'atenció. Els instituts, però, encara poden posar remei a

s diferents. Aquests són els alumnes de disseny de dues hores a la setmana. /S. SOLER

aquests tipus de conducta si busquen noves maneres de satisfer l'aprenentatge d'aquests alumnes.

Si tots els requisits anteriors no se segueixen, es poden produir deficiències en el sistema d'educació per intel·ligències múltiples. El mateix Howard Gardner va citar l'experiència en un col·legi d' Austràlia ens va ensenyar que no es tracta de catalogar o classificar els alumnes, sinó de fer-los prendre consciència de les diferents intel·ligències i ajudar-los a que desenvolupin les seves en igualtat de condicions. En aquest centre van dividir les classes de manera que els alumnes que tenien les mateixes intel·ligències anaven sempre junts. Això portava a una

situació contraproduent: es creaven línies de divisió entre companys, i cada alumne només aprenia amb la intel·ligència en la que se l'havia classificat.

Per què en més escoles privades que públiques?

La llei diu que els centres educatius poden escollir el mètode d'ensenyament que els sembli més apropiat perquè els alumnes assoleixin les competències establertes per la Generalitat de Catalunya. Les competències intenten promoure la capacitat dels infants perquè s'adaptin a la vida real, i això és també el que pretén aconseguir el mètode de les intel·ligències múltiples. Tot i això, la falta de consens per part dels claus-

tres de professors dificulta l'aplicació d'un mètode d'ensenyament diferent al convencional en els centres públics. Anar tots a la una cap a un nou model és difícil si no hi ha tot l'equip implicat, i això és molt més senzill d'aplicar en els centres privats perquè els professors han d'adoptar el mètode establert per la direcció del centre.

Així doncs, mentre que en les escoles privades o concertades el mètode de les intel·ligències múltiples se sol aplicar a totes les assignatures, en les escoles públiques com l'INS Montgròs es fa només sobre les assignatures optatives. Són les considerades menys importants, i els alumnes continuen creient que el pes del curs recau sobre les obligatòries. És veritat, però, que és possible aplicar les intel·ligències múltiples en as-

ES TRACTA D'ENSENYAR A APRENDRE. DEMOSTRAR QUE TOT HOM TÉ HABILITATS

signatures obligatòries com català o matemàtiques, però això depèn de cada professor. Per exemple, un professor de llengua que tingui una part d'alumnes espacials pot tallar una redacció a trossos i que els alumnes la muntin, per exemple. O pot fer reflexionar sobre els textos als alumnes més afins a les intel·ligències existencials. Això, evidentment, requereix els elements que esmentàvem abans: més formació pels professors i més docents per aula.

Un altre factor que facilita que les escoles privades o concertades apliquin més aquest mètode és l'econò-

mic: poden oferir els seus alumnes uns equipaments més difícils d'aconseguir per les escoles públiques. A l'escola Montserrat a Barcelona, un referent pel que fa a l'aplicació de les intel·ligències múltiples, van decidir tirar les parets i col·locar portes corredisses. Han aconseguit així un espai multidisciplinar adaptable a tots els tipus d'activitats que ofereixen. Aquesta escola és una de les primeres en els rànquings escolars, i el 80% dels seus alumnes aconsegueix entrar a la primera opció d'universitat.

Però això no vol dir que el factor econòmic sigui insalvable: les noves tecnologies són grans aliades en aquest sentit. Un ordinador i un projector a cada classe són indispensables per educar amb aquest mètode. També entra en joc la imaginació dels professors: a l'INS Montgròs cada any després d'acabar el taller de robòtica es desmunten els elements que s'han fet servir i es reutilitzen.

Necessari per combatre el fracàs escolar

L'aplicació de les intel·ligències múltiples ens pot ajudar a resoldre un dels problemes de la nostra societat: l'alt grau de fracàs i abandonament escolar. Tots aquests alumnes que no encaixen en els perfils acadèmics no és perquè no siguin intel·ligents, sinó perquè tenen altres tipus d'intel·ligències que haurien de tenir la mateixa consideració que la matemàtica o lingüística. Bill Gates, Thomas Edison, Winston Churchill, Charles Darwin... entre altres treien males notes, i després han tingut un gran èxit professional. Per tant, amb les intel·ligències múltiples, és impossible que ens perdrem els genis del futur.